

отримані дані, що свідчать про високу ефективність педагогічних інновацій в умовах нашої вищої школи.

Таким чином, логічними будуть висновки, що система вищої освіти України, безумовно, потребує реформування та вдосконалення з одночасним збереженням уже існуючого позитивного досвіду; порівняльний аналіз системи вищої освіти України, США, Великобританії і Франції дозволяє зробити висновок, що в Україні можливим є використання кращого досвіду згаданих вище країн щодо організації вищої школи (мережа університетів як науково-освітніх та культурних центрів, ширше систематизоване, науково обгрунтоване застосування нових технологій навчання у підготовці сформованої творчої особистості) з обов'язковим критичним розглядом і досконалим науково-практичним обгрунтуванням; нами проводяться подальші дослідження ефективності застосування нових педагогічних технологій в системі вищої освіти, результати яких сподіваємося висвітити в подальших публікаціях та наукових виданнях.

З ДОСВІДУ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ В УКРАЇНІ – США, ВЕЛИКОБРИТАНІЇ, НОРВЕГІЇ, ДАНІЇ

М. Кікець, З. Кікець

*Луцьк, Волинський державний
університет ім. Лесі Українки*

Сучасний розвиток вищої школи в Україні має чимало позитивних сторін, проте треба ще докласти значних зусиль для здійснення реформ, щоб відповідати нормам високого рівня у світі.

Перебуваючи в Великобританії, Норвегії, Данії та США, ми мали змогу ознайомитися з системами освіти цих країн і передовим досвідом працівників їхніх вищих шкіл.

Незважаючи на те, що у кожній передовій країні світу є своєрідний підхід до здійснення навчального процесу та організації наукової роботи, спільними рисами у них є висококваліфіковане планування, надійна правова основа і раціональне фінансове забезпечення.

Якісна фахова і профорієнтаційна підготовка в середніх навчальних закладах, особливо в старших класах у США та Великобританії, забезпечує плавний перехід від навчання на рівні середньої освіти до здобуття знань у вищих школах і виключає випадки прагнення будь-що здобути вищу освіту з спеціальності, яка не відповідає інтересам абітурієнта.

Значним досягненням в системі освіти Великобританії є те, що університети і вищі політехнічні навчальні заклади там користуються повною академічною свободою. Вони вирішують, скільки і яких абітурієнтів набирати на навчання, яких ступенів навчання дотримуватись, кого випускати відповідно до потреб регіонів і держави.

Більшість американських університетських ступенів присвоюються студентам після закінчення певної кількості навчальних курсів на основі кредитів або очок.

Цікавий досвід має організація системи освіти в Норвегії, де в університетах існує тенденція до розвитку значного впливу на їх діяльність з боку суспільства, широких мас населення.

Заслуговує на увагу досвід управління міністерства освіти Данії, де можна виділити три відділи, перший з яких є відповідальним за правове забезпечення та адміністрування, другий - керує розподілом заробітної плати і кадрами, а третій - займається плануванням, бюджетом, статистикою та міжнародними зв'язками. Для складання планів розвитку освіти залучаються тисячі освітянських діячів, вчених, економістів, плановиків та інших спеціалістів. На основі аналізу і дискусій на всіх рівнях розробляються загальнонаціональні проекти, наприклад, такі, як "Вчитися для життя", тощо.

Україна має певний досвід у впровадженні нових технологій у систему вищої освіти. Проте наша вища школа, безумовно, потребує певного вдосконалення своїх надбань і реформування різних ділянок. Як свідчить досвід багатьох країн світу, лише високорозвинута система освіти може стати надійним фундаментом всебічного духовного та ефективного економічного розвитку держави.

На нашу думку, можна запропонувати такі рекомендації щодо реформ вищої школи в Україні:

1. Перебудова керівних структур вищих навчальних закладів та усунення недоліків, успадкованих від соціалістичного режиму.

2. Розвиток демократичних засад щодо виборів керівного складу ректоратів, деканатів, кафедр.
3. Надання ширших повноважень кафедрам у доборі професорсько-викладацького складу, керівництва науковою роботою та навчальним процесом, конкурсного фахового добору здібних учнів до вступу до вищої школи.
4. Створення студентських організацій, які могли б здійснювати правозахисні заходи, організацію побуту та дозвілля.
5. Розвиток тісніших зв'язків між студентами та професорсько-викладацьким складом на основі наукового та навчального співробітництва, товариського, доброзичливого клімату в їх взаєминах.
6. Збільшення обсягу навантаження спеціальних дисциплін за рахунок зменшення кількості годин, відведених на загальноосвітні дисципліни. Надати можливість кафедрам виділяти дисципліни, які пропонуються для обов'язкового вивчення та вибіркової.
7. Організувати роботу студентів так, щоб вони мали змогу навчатись в аудиторіях 3-4 години, в лабораторіях 1-2 години, в бібліотеках, читальних залах 3-4 години. Запровадити п'ятиденний робочий тиждень для викладачів і студентів.
8. Ввести триступеневу систему освіти: бакалавр - 4 роки, спеціаліст - 5 років, магістр - 6 років навчання.
9. Запровадити кредитну систему оцінювання обов'язкових фахових і загальних дисциплін.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ, РОСІЙСЬКІЙ ФЕДЕРАЦІЇ І РЕСПУБЛІЦІ БЕЛАРУСЬ

Й. Трегуб, В. Латишева

*Київ, Інститут
системних досліджень*

Виникнення нових незалежних держав на базі колишнього СРСР призвело до багатьох змін у межах кожної незалежної держави, зокрема, до розпаду єдиного освітнього простору. Зараз